

Handläggare: Jens Dahlsköld
Telefon: 08- 508 28875

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i
Stockholm
MHN 2011-10-25, p 8

Motion (2011:38) av Jan Valeskog (S) om införande av obligatorisk matavfallsinsamling

Remiss från kommunstyrelsen rotel II, 303-1067/2011

Förslag till beslut

1. Föreslå Kommunstyrelsen att besvara motionen med vad som anförs i detta tjänsteutlåtande

Gunnar Söderholm
Förvaltningsdirektör

Pia Winbladh Högfors
Avdelningschef

Sammanfattning

Detta är ett yttrande på en remiss från Stadsledningskontoret angående en motion från Jan Valeskog (S) om införande av obligatorisk matavfallsinsamling. Förslaget innebär i huvudsak att renhållningsföreskrifterna ändras så att det blir obligatoriskt för fastighetsägare med fler än fyra hushåll att upplåta utrymme för matavfallsinsamling.

Ökad matavfallsinsamling är en förutsättning för att stimulera tillväxt av biogasproduktion i stockholmsområdet.

Matavfallet kan samlas in med avfallskvarn, sopsug eller i kärl. Lokala förutsättningar bör styra val av metod. Trafikkontoret har utvecklat ett system för matavfallsinsamling i flerfamiljshus, men det har inte marknadsförts tillräckligt och det finns en brist på kapacitet för Trafikkontoret att kontrollera de enskilda anordningarna för matavfallsinsamling.

Det matavfall som uppstår måste omhändertas för energiutvinning. Det finns visserligen legala förutsättningar enligt miljöbalken att införa separat insamling av matavfall, som t.ex. Sundbybergs stad har gjort.

Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att matavfallsinsamling är viktig för att säkra tillgången på rotbart material, men att insamlingen tills vidare bör vara frivillig. Trafikkontoret kan genom utökade informationsinsatser och förbättrade insamlingsmetoder svara för att insamlingsmålen uppnås.

Först när det står klart att den frivilliga vägen inte är tillräcklig kan det vara motiverat att överväga obligatorisk insamling.

Bakgrund

Motionen

Jan Valeskog föreslår att Kommunfullmäktige beslutar att Stockholms stad skall följa riksdagens beslut om att samla in 35 procent av allt matavfall, samt att Stockholms stad ändrar i renhållningsföreskriften så att det blir obligatoriskt för samtliga fastighetsägare med fler än fyra hushåll att senast tre år efter beslutet upplåta utrymmen för insamling av matavfall. På så sätt nyttiggörs matavfallet som kan rötas och omvandlas till biogas. Staden ska även tillsätta informationsresurser gentemot fastighetsägare och hushåll så att projektet kan vara helt genomfört senast årsskiftet 2014/2015.

Vidare skriver motionären att det råder missuppfattning om att avfallskvarnar som är kopplade till avlopps nätet skulle vara lösningen för enskilda hushåll. Två tredjedelar av energin i matavfallet skulle försvinna när det mals ned och skickas via avlopps nätet till avloppsreningsverket.

Enligt Jan Valeskog är det viktigt att Stockholms stad följer riksdagens beslut om att 35 procent av matavfallet från enskilda hushåll, storhushåll och verksamheter ska samlas in. Enligt motionären har Stockholm långtifrån uppnått målet vad gäller insamlingen från enskilda hushåll. Förslagsvis regleras det genom renhållningsordningens föreskrifter och införs under en treårsperiod. Valeskog menar att problemet är att fastighetsägarna anser att värdet för att upplåta kvadratmetrar i fastigheten överstiger förtjänsten av att sortera ut matavfall. Reglering av differentierade taxor kommer inte att räcka.

Nationella miljömål

Sveriges riksdag beslutade 1999 om 15 miljömål (nu 16 till antalet) för att nå en miljömässig hållbar utveckling på sikt. Enligt ett av delmålen inom målet om god bebyggd miljö ska 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök

och butiker återvinnas genom biologisk behandling senast 2010. En parlamentariskt tillsatt miljömålsberedning har tagit fram ett nytt förslag att skärpa målet till 40 procent.

Regelverket

Hushållsavfall (inkluderar matavfall) och därmed jämförligt avfall ska samlas in och behandlas av kommunen. Undantag kan beviljas den som har särskilda skäl.

Kommuner får meddela föreskrifter om att vissa slag av avfall ska förvaras och transporteras skilt från annat avfall.

Stockholm Vatten tillåter installation av avfallskvarn för enskilda hushåll. Näringsidkare får inte ansluta avfallskvarn till ledningsnätet.

Insamling av matavfall

Sundbybergs stad har infört obligatorisk matavfallsinsamling år 2008. Allt hushållsavfall från hushåll och verksamheter ska enligt renhållningsföreskrifterna sorteras i en brännbar fraktion och i en matavfallsfraktion.

Södertälje kommun använder sedan 10 år tillbaka ett system med gröna påsar för matavfall. De samlas in tillsammans med brännbart avfall och sorteras sedan ut optiskt. Nästan 50 procent av uppkommet matavfall rötas därmed till biogas.

Matavfall samlas normalt in i kärl, men i Stockholm förekommer även nedgrävda behållare som töms med kranbil. Dessutom förekommer sopsug och avfallskvarn till ledningsnät eller slutna tankar.

Förvaltningens tillsyn

I ett pågående tillsynsprojekt besöker förvaltningens inspektörer ca 400 restauranger, storkök och butiker i syfte att kontrollera källsortering av förpackningar och i vilken utsträckning matavfall sorteras separat. Förutsättningarna för att enkelt komma igång med matavfallsinsamling varierar stort, beroende på avfallsutrymmets storlek och lokalisering. Det är rimligt att anta att liknande variation förekommer i flerfamiljshus. Stadens taxa för hämtning av hushållsavfall är ett effektivt styrmedel som motiverar många att övergå till matavfallsinsamling. Idag är matavfallsinsamlingen subventionerad med ca 40 procent.

Förvaltningen driver även ett projekt där egenkontrollen granskas hos ägare till flerfamiljsfastigheter. Fokus ligger då på inomhusmiljöfrågor. Ägarna informeras samtidigt om Stadens system för insamling av matavfall.

Förvaltningens synpunkter

Biogas behövs i transportsektorn

Ökad matavfallsinsamling är en förutsättning för att stimulera tillväxt av biogasproduktion i stockholmsområdet. En insamling av 35 procent av matavfallet i Stockholm bedöms motsvara den basvolym som krävs för att biogasföretagen skall våga bygga nya anläggningar för biogasproduktion. På sikt bör en högre insamlingsgrad dock eftersträvas.

Matfall kommer inte ensamt att vara en tillräcklig resurs för biogasproduktion. Miljöförvaltningen håller just nu på att utarbeta en biogasstrategi som skall kartlägga behovet av olika inslag av biogasproduktion, varav utvecklad matavfallsinsamling är en del.

Val av insamlingsmetod

Det är sedan några år tillåtet med avfallskvarnar i hushållen och det kan vara ett bra komplement för att samla in matavfall där andra metoder inte fungerar. Intresset för att installera kvarnar har dock varit litet och Stockholm Vatten bedömer att det finns ungefär 4 000 kvarnar installerade i hushållen. Eftersom det sker en stor förlust av energin från rötbart material i reningsverken anser förvaltningen att köksavfallskvarnar inte kan vara ett huvudalternativ för matavfallsinsamling om maximal biogasproduktion eftersträvas.

Trafikkontoret kommer att genomföra ett projekt angående optisk sortering. Om det faller väl ut kan det bli ett alternativ till separat insamling i kärl.

Sopsug är ett bra alternativ i trånga områden där lastbilstrafik inte kommer fram. Nedgrävd behållare minskar risken för luktproblem. Båda dessa system minskar transportbehovet och kan ersätta hämtning i kärl. Kommunalt huvudmannaskap för sopsug kan vara motiverat eftersom den höga installationskostnaden försvaras av låg driftskostnad. Utbyggd infrastruktur för sopsug ger färre fordonstransporter till gagn för miljö, hälsa och samhälle.

En framgångsfaktor oberoende av insamlingsmetod är att brukarna sorterar rätt. Omfattande informationsinsatser är naturligtvis nödvändigt om insamlingen ska öka till 35 procent.

Konsekvenser av förslaget

Alla stadens invånare bör ges möjlighet att sortera matavfall separat. Fastighetsägarna måste dock ha möjlighet att välja ett lokalt anpassat insamlingssystem. Det finns drygt 10 000 flerfamiljsfastigheter i Stockholm – många med flera byggnader. Förvaltningens erfarenheter från tillsyn av avfallshantering indikerar att en relativt stor andel fastigheter i innerstaden har trånga soprum utan plats för matavfallsinsamling separat. Om det blir obligatoriskt för fastighetsägare att upplåta utrymme för sortering måste det finnas möjlighet till dispens. Antalet dispensärenden är svårt att uppskatta. Att nu införa ett obligatorium skulle därför generera en omfattande byråkratisk process som skulle ta kraft från det verkliga arbetet att öka matavfallsinsamlingen. Om Trafikkontorets insamlingssystem fungerar väl kommer sannolikt många fastighetsägare att ansluta sig eftersom det finns en efterfråga från bostadsrättshavare och hyresgäster att få en möjlighet lämna matavfall för energiåtervinning.

Framtiden

Förvaltningen anser att bäst miljönytta sker med insatser som motverkar uppkomsten av matavfall. Det finns många goda exempel om minskat svinn som kan spridas genom informationsinsatser. Det matavfall som ändå uppstår måste omhändertas för energiutvinning.

Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att matavfallsinsamling är viktig för att säkra tillgången på rotbart material, men att en frivillig insamling är att föredra så långt det är möjligt. Trafikkontoret kan genom utökade informationsinsatser och förbättrade insamlingsmetoder svara för att insamlingsmålen uppnås. Först när det står klart att den frivilliga vägen inte är tillräcklig kan det vara motiverat med obligatorisk insamling.

Slut

Bilaga

Motion (2011:38) av Jan Valeskog (S) om införande av obligatorisk matavfallsinsamling